

בבא מציעא י"ט

לרבב"ח נאבד גט בבית המדרש ואמר להם יש לי בו סימן וטביעות עין ומצאוהו. ואמר לחכמים, אם סימן חשוב לכם, יש לי בו סימן. ואם טביעות עין חשובה לכם, יש לי בו טביעות עין. אני מכירו בכתב יד הסופר והעדים, ובמדת ארכו ורחבו, כאדם המכיר את חבירו בטביעת עין. ואמר רבה בר בר חנה איני יודע אם החזירו לי משום הסימן. והחכמים סוברים שאפילו שלא אמרתי סימן מובהק, 'סימנים דאורייתא' והחזירוהו לי. או החזירוהו לי משום שמחזירים אבדה בטביעות עין, ודוקא לצורבא מדרבנן שמוחזק לנו שאינו משנה בדיבורו²⁴¹.

מצא גט אשה בזמן שהבעל מודה יחזיר
לאשה כיון שנתן עיניו אין לבעל פירות
לאשה. אין הבעל מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה. מדוע בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה? נחשוש שמא כתב ליתן בניסן, ולא נתן את הגט עד תשרי. וכל זמן שלא נתן הבעל יכול לאכול ולמכור את פירות נכסי המלוג שנפלו לה. והבעל מכר את פירות נכסי מלוג מניסן ועד תשרי כדינו. והאשה תוציא את הגט שכתב בניסן ותטרף לקוחות שלא כדין²⁴²? למי שאומר שכיון שנתן עיניו לגרשה שוב אין לבעל פירות היא טורפת כדין את כל מה שמכר משעת כתיבה. אבל למי שחולק במסכת גיטין ואומר שיש לבעל פירות עד שעת נתינה. היא תטרוף שלא כדין? עונה הגמרא, שכשהאשה תבוא לטרוף מהלקוחות את הפירות יאמר לה הביאי ראיה מתי הגט בא לידך²⁴³.

בשט"ח לא יחזיר שמא יטרפו מלקוחות
שלא כדין מפני שהם לא ידרשו ראיה
בהן אחריות נכסים לא יחזיר. והעמדנו את המשנה כשהחייב מודה, ולא יחזיר משום שמא כתב ללוות בניסן ולא לזה עד תשרי. ויטרוף מלקוחות שלא כדין? נעמיד שיחזיר וכשיבוא לטרוף מהלקוחות יאמר לו הבא ראיה מתי קבלת את השטר מהלוה? ואומרת הגמרא בגט אשה הלוקח יעלה בדעתו לתבוע ממנה ראיה מתי הגיע הגט לידך בזמן הראשון. מפני שיאמר שחכמים הורו להחזיר לה את

241 רש"י. וכן מפרש ר"ת שגם לע"ה יש טביעות עין, שמי שרוצה לישא אשה יקח עמו ע"ה. אלא שאינו מהימן. תוס'.

242 ואפ' לאביי שאומר עדין בחתומיו זכין לו באשה הוא חוב. ועל המשנה שמדייקים אבל אמר תנו נותנים, ועל המשנה של המביא גט ממדינה"י לא הקשו, כיון שבא עכשיו לגרשה ורואים שהשטר מוקדם ויש קול הלקוחות יזכרו לומר הבא ראיה מתי הגיע הגט לידה. אבל כאן יש חשש שלא יאמרו הבא ראיה. התוס' הקשו מדוע לא הקשו על המשנה בפ' גט פשוט כותבים גט לאיש אע"פ שאין אותו עמו. וי"ל שרגילים לגרש בפרהסיא, ומיד שהגט נכתב נותנו לה. תוס'.

243 בשאר גטים לא אומרים כך אלא בזה שכיון שנפל איתרע. תוס'.

הגט כדי שלא תתעגן. ועכשיו שהיא באה לטרוף תלך ותביא ראייה מתי הגט הגיע לידה. אבל בשטר חוב הלוקח ולא יתבע שתביא ראייה. מפני שמכך שחכמים החזירו למלוה את שטר החוב פשוט שהחזירוהו לו לטרוף בו מהנכסים. מפני שהם ביררו והשטר הגיע לידו מיד הלוה בפעם הראשונה לפני שאני קניתי מהלוה את הנכסים.

מצא ש' שחרור בשוק בזמן שהרב הגמרא שואלת על מה ששנינו, מצא שטר מודה יחזיר לעבד אינו מודה לא יחזיר שחרור בשוק בזמן שהרב מודה יחזיר לעבד, אין הרב מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה. מדוע בזמן שהרב מודה יחזיר לעבד נחשוש שמא כתב ליתן לו בניסן ולא נתן לו עד תשרי והעבד יקנה נכסים מניסן עד תשרי. והרב ימכור אותם, והעבד יוציא את שטר השחרור שכתב בניסן, ויטרוף מהלקוחות שלא כדין.

למי שאומר זכות הוא לעבד שיוצא מתחת רבו לחירות מפני שמתירו בקהל. אפשר לתרץ שמשעה שהשטר נכתב העבד זוכה בשחרור. וכשהשטר בא לידי הוא נעשה בן חורין למפרע משעת החתימה. כאביי שאמר 'עדיו בחתומיו וכין לו'. אלא למי שאומר חוב הוא לעבד שיוצא מתחת יד רבו לחירות. שאם הוא עבד כהן פוסלו מן התרומה, ואם הוא של ישראל אוסרו בשפחה כנענית²⁴⁴. הרי אין לומר 'עדיו בחתומיו חבין לו'²⁴⁵? עונה הגמרא, שכאשר יבוא לטרוף נאמר לו הבא ראייה מתי הגיע שטר שחרור לידך.

דייתקי דא תהא למיקם ולהיות וכמסורין. ומתנה היא מתנת בריא. איזו היא מתנת בריא כמתנת שכיב מרע, שאם מת נכסיו לפלוני במתנה? כל שכתוב בו מהיום ולאחר מיתה. גוף הקרקע קנוי מהיום ואין לו רשות למוכרה וליתנה ולהורישא. ואינו אוכל כל ימי חייו פירות אלא לאחר מיתה. וקשה האם כתוב במתנה מהיום ולאחר מיתה הוא שקנה, ואם לא, לא קנה. וקשה הרי כל שכן שאם נתן לו את הגוף והפירות מעכשיו קנה יותר. וסתם מתנת שכיב מרע לא קנתה לו אלא לאחר מיתה, שהרי הוא מצווה מחמת מיתה? ואמר אביי כך אמרו, איזו היא מתנת בריא שהיא כמתנת שכיב מרע שלא קנה אלא לאחר מיתה, כל שכתוב בה מהיום ולאחר מיתה.

מצא דייתקאות אפותיקאות ומתנות שאני אומר שנמלך עליהם שלא ליתנן. אבל אם אמר תנו נותנים. וקשה ממה ששנינו, מצא דייתקאות, אפותיקאות, שעשה שדה אפותיקי למלוה על פה ישנה שהיתה לו עליו מלוה, ומתנות אף על פי ששניהם

244 זילא ליה ושכיחא ליה ופריצא ליה. רש"י.

245 שאין חבין לאדם שלא בפניו. רש"י.

מודין לא יחזיר. שמא כתבה לו ולא מסר לו ולא זכה בקרקע, וחזר וכתב לאחר ומסר לו את השטר וזכה בו. ובא לחזור בו מן השני ורוצה לתת לראשון ואמר שימסרו לו את השטר זה כדי שיוציאנה בבית דין. והזמן של השטר של הזה קודם לשטרו של השני ויוציאנה מידו?

ר' אבא בר ממל אמר כאן
בבריא כאן בשכ"מ
אמר רבי אבא בר ממל שאין סתירה בין המשנה
לברייתא. כאן מדובר בבריא²⁴⁶ וכאן בשכיב מרע.

במשנה אם אמר תנו נותנים במתנת שכיב מרע שהוא בר חזרה ממתנה זו²⁴⁷. ואם חזר בו לאחר שיצאו שתי שטרות מהמתנה הראשונה האחרון יזכה. ואין לחשוש שמא כתב שטר מתנה ונתנו לאחר. מפני שאין לשני הפסד, אם כתב לשני במתנת בריא אם שני השטרות יצאו בת אחת השני יזכה, שהרי חזר בו ממתנת שכיב מרע שנתן לראשון. ואם כתב לשני במתנת שכיב מרע השני יזכה שהרי חזר בו מהמתנה הקודמת. ובברייתא שנינו שאם נמצא שטר מתנת בריא לא יחזיר לא לזה ולא לזה. מפני שבמתנת בריא אינו יכול לחזור בו. ולא יחזיר משום חשש שמא כתב מתנה לאחד ונמלך ולא נתנה לו. ונתן לאחר שטר מתנה, ועכשיו יחזור בו ממתנתו. וסבר איני יכול לחזור בי, אומר להם שאני נתתיו לזה ויחזירו לו את השטר. וכשיוציא שטר זה שזמנו קודם הוא יזכה בו²⁴⁸. אלא אנו אומרים לו, אנו לא נותנים לו כתב זה, ואם לא נתת לאיש אחר, כתוב לו כתב אחר ותן לו. וגם אם נתת מקודם לאחר אין לו הפסד.²⁴⁹

רב זביד אמר כאן בו כאן
והקשה רב זביד הרי בשני המקומות שנינו 'דייתקאות'²⁵⁰
אלא אמר רב זביד, גם המשנה וגם הברייתא נאמרו
בבנו

במתנת שכיב מרע. כאן בו כאן בבנו. במשנה אם אמר תנו נותנים, בנותן המתנה עצמו שאם עמד יכול לחזור ממתנתו. וגם אם הוא כתב את מתנה לאחד, ואחר כך כתב לאחר, השני הוא שזכה במתנתו. והברייתא אומרת שאם בנו של נותן המתנה אמר שיתנו אותה, לא יחזיר לו. מפני שהבן אינו יכול לחזור בו ממתנת שכיב מרע שאביו לא חזר ממנה. שמא האב כתב לו את המתנה ולא נתן אותה. ואחר שהאב מת מחוליו הבן²⁵¹ כתבה במתנה לאדם אחר. ואחר כך התחרט ממתנתו והוא אומר שהאב כתב את המתנה ונתנה לראשון. ואחרי יתנו אותה לו הבן יחלוק עם המקבל

246 שהיה שטר מתנת בריא שלא כתוב בו כדקציר ורמי בערסיה כמו שכותבים בשטרי מתנות שכיב מרע. רש"י
247 שיכול לחזור במתנתו אם כתב שני שטרות השני וזכה שהרי חזר בו מראשון.

248 שלא כאב"י שאמר עדין בחתומיו זכין לו. ואב"י יתרו כרב זביד. תוס'.

249 ומי שקודם בזמן השטר זכה. רש"י.

250 התוס' הקשו שיקשו גם ממה ששנינו בשתייהן מתנות. ואור"ת שפירש נותן לו גוף ופירות מהיום אם לא יחזור. התוס' הקשו על רש"י שדחק לפרש שבמתנה אפ' אמר תנו אין נותנים, ובדייתקי אם אמר תנו נותנים אפ' נמלך. וקשה שהפירוש של נמלך מתפרש בשני אופנים. שלא כמו הפירוש הפשוט שנמלך ועכשיו אינו רוצה לתת. תוס'.

251 התוס' הקשו מדוע לא אמרו שהאב נתנה במתנת שכי"מ ואח"כ הוא עצמו כתבה לאחר ולא נתנה, והאב מת והמתנה הראשונה התקיימה, והבן רוצה שתהיה לשני. תוס'..

בקנוניא. ולכן אומרים לו אין אנו נותנים לו את השטר, ואם אתה אומר את האמת
כתוב לו שטר מתנה מעכשיו²⁵².

מצא שובר בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל אין האשה מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה.
התקבלתי כתובתי ועודה תחתי. בזמן

שהאשה מודה יחזיר לבעל אין האשה מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה. בזמן
שהאשה מודה יחזיר לבעל. ושואלת הגמרא נחשוש שמא האשה כתבה לתת את
השובר בניסן, כשהבעל יפרע את כתובתה והבעל לא פרע את כתובתה, ולא נתנה
עד תשרי. והאשה הלכה בעודה תחתי בין ניסן לתשרי ומכרה את כתובתה לאחר
בטובת הנאה²⁵³. והבעל יוציא את השובר שכתוב בניסן ויבוא לטרוף מלקוחות
שקנו את הקרקע המיוחדת לכתובתה שלא כדין²⁵⁴.

רבא אמר ש"מ כשמואל שאמר ואמר רבא שמכך שלא חוששים לכך, מפני שגם אם
שהמוכר שט"ח ומחלו מחול היה כך הבעל זכה בשובר שנכתב לשמה של האשה
כדין. יש ראייה לדברי שמואל. שאמר המוכר שטר חוב לחברו וחזר ומחלו מחול.
ואפילו יורש מחול. ואפילו אם האשה מכרה את כתובתה לאחר באייר, ומחלה
לבעלה עליה בתשרי. החוב של הכתובה מחול, והבעל טורף מהלקוחות כדין²⁵⁵.

אביי אמר כששטר כתובה יוצא מתח"י רבא א' חוששים לב' כתובות
כאן כששטר כתובתה יוצא מתחת ידי האשה. ואין
לחשוש שמא מכרה את הכתובה בטובת הנאה. ורבא אמר אם משום כך חוששים
לשתי כתובות. ואם לא סוברים כשמואל שמא היא נתנה לקונה כתובה אחת, והיא
באה לחזור בה ותמחול לבעל על כתובתה ותתן לבעלה את השובר שנכתב בניסן
ולא ניתן עד תשרי, שהוא מוקדם מהכתובה שביד הקונה. והבעל יטרוף ממנו
שלא כדין? אמר אביי, שתי תשובות על כך, האחת שלא חוששים לשתי כתובות.

252 ועכשיו שאמרים שלא יחזיר משום דלמא כתבה להאי ונמלך ולא נתן לו ואח"כ כתבה לאחר אין להקשות
על מתנות. ולא נדייק במשנה במתנות, הא אמר תנו נותנים. מפני שגם אם אמר תנו שייך לומר שהטעם שלא
יחזיר הוא משום שאני אומר כתובין היו ונמלך עליהן שלא ליתנן. ואחר כך כתבה לאחר. וגבי דייתקאות ע"כ
אם אמר תנו נותנים אם הוא קיים, שהרי התנא שלנו תלה את הטעם משום שאני אומר נמלך עליהן שלא לתנן.
וגם אם כך היה שנמלך, עכשיו אם אמר תנו נותנים. שאין לחשוש לדבר. וכך נאמר, מצא דייתיקי או מתנה לא
יחזיר שאני אומר כו' והיכן שאמר תנו שייך לומר שלא יחזיר משום שאני אומר, כגון מתנת בריא או בשכיב
מרע ומת ובנו אמר תנו. ומהמשנה שמענו שלא יחזיר. ולא מדייקים הא אמר תנו נותנים. והיכן דלא שייך לומר
שאני אומר כגון בשכיב מרע שלא מת מחליו מדייקים, הא אמר תנו שבטל שאני אומר, ולכך נותנים. רש"י.
ועיין בדברי התוס' בהערה 11.

253 כלומר בזול שנותן מעותיו בספק שאם תמות היא יירשנה בעלה ויפסיד ואם ימות בעלה או יגרשנה יהיה
הלוקח במקומה ויגבה כתובתה, ושוב לא היה לבעלה לפרוע לה הכתובה, אלא ללוקח. והשובר שנכתב בשמה
אינו כלום. רש"י.

254 תוס' הקשו נקשה מכאן על מה שאמרו במשנה בפ' גט פשוט שכותבין שובר לאשה. וי"ל שאפשר לדחות
שמדובר בשטרי הקנאה, אבל כאן אם מדובר בשטרי הקנאה גם כשהאשה אומרת שכתבה לתת ולא נתנה יחזיר
לבעל תוס'.

255 תוס' הקשו מדוע לא נחשוש שמכרה במעמד ג'. וי"ל שאם יש עדים נשאל אתם ואם הבעל נתרצה או שתק
הוא מודה שהשובר שקר, ואם הוא מוחה ואמר שכבר פרע לה השובר נעשה קודם המכירה. ועוד י"ל שלא תקנו
מעמד ג' אלא בדבר שראוי לגבות מיד. תוס'.

והשניה שגם אם היא מכרה את כתובתה בטובת הנאה 'שובר בזמנו טורף',²⁵⁶ ואם השובר בא לידי הבעל בתשרי הוא טורף כדין מהלקוחות שקנו ממנה אחרי ניסן. ואביי לשיטתו שאמר 'עדיו בחתומיו זכין לו'.

256 אע"פ ששטר מכירה נמסר קודם מאינו מועיל והבעל טורף כדין. וכן אמרו לעיל בשחרורי עבדים. ונראה שהיא תקנת חכמים אפ' אם המסירה אחרי זמן רב שאל"כ העדים לא יכלו לחתום אלא אם יראו את המסירה. ולענין איסור נראה שאם העבד בא על בת ישראל לפני המסירה פסלה לכהונה. ושם גם לענין איסור אומרים לא פלוג. תוס'.

